HEKİMLİKTE
Temel Uygulamalar

Mehmet Emin Layık, Dr. Öğr. Üyesi
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD / Van

Hüseyin Güdücüoğlu, Prof. Dr.
Trakya Üniv Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD / Edirne

Erbil Karaman, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Kadın Hast ve Doğum AD / Van

Mehmet Parlak, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD / Van

Duygu Korkmaz, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD / Van

PELİKAN YAYINLARI

T.C. KÜLTÜR ve TURİZM BAKANLIĞI
YAYINCI SERTİFİKASI NUMARASI
44040

HEKİMLİKTE TEMEL UYGULAMALAR

MEHMET EMİN LAYIK
HÜSEYİN GÜDÜCÜOĞLU
ERBİL KARAMAN
MEHMET PARLAK
DUYGU KORKMAZ

Bu kitabın bütün yayın hakları Palet Yayınlarına aittir.
Yayınevinin yazılı izni alınmadan, kaynağın açıkça belirtildiği tanıtmalar ve akademik çalışmalar haricinde,
kısmen veya tamamen kitaptan alıntı yapılamaz.
Eser, matbu yahut dijital ortamda kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Bu kitapta yer alan yazıların kaynak kullanma, referans gösterme ve benzeri hukuki sorumluluğu yazarlara aittir.

Bu çalışma Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından
TYD-2022-10035 nolu proje kapsamında desteklenmiştir.

ISBN: 978-625-8414-62-2

BASKI
SEBAT OFSET
Fevzi Çakmak Mah. Hacı Bayram Cad. No: 22 Karatay / Konya
MATBAA SERTİFİKASI NUMARASI: 46039

Konya, Kasım 2022

PALET YAYINLARI
Mimar Muzaffer Cad. Rampalı Çarşı No: 42 Meram / Konya
Tel. 0332 353 62 27
www.paletyayinlari.com.tr

HEKİMLİKTE
Temel Uygulamalar

Mehmet Emin Layık, Dr. Öğr. Üyesi
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD / Van

Hüseyin Güdücüoğlu, Prof. Dr.
Trakya Üniv Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD / Edirne

Erbil Karaman, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Kadın Hast ve Doğum AD / Van

Mehmet Parlak, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıbbi Mikrobiyoloji AD / Van

Duygu Korkmaz, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD / Van

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 11
YAZAR LİSTESİ 12

A. ÖYKÜ ALMA

GENEL VE SORUNA YÖNELİK ÖYKÜ ALABİLME 18
MENTAL DURUMU DEĞERLENDİREBİLME 21
PSİKİYATRİK ÖYKÜ ALABİLME 23

B. GENEL VE SORUNA YÖNELİK FİZİK MUAYENE

ADLİ OLGU MUAYENESİ 28
ANTROPOMETRİK ÖLÇÜMLER 32
BATIN MUAYENESİ 36
BİLİNÇ DEĞERLENDİRME 39
ÇOCUKLARDA FİZİK MUAYENE 41
DERİ MUAYENESİ 46
DİGİTAL REKTAL MUAYENE 48
GEBE MUAYENESİ 50
GENEL DURUM VE VİTAL BULGULARIN DEĞERLENDİRİLMESİ 52
GÖZ DİBİ MUAYENESİ 53
GÖZ MUAYENESİ 55
JİNEKOLOJİK MUAYENE 61
KARDİYOVASKÜLER SİSTEM MUAYANESİ 63
KAS–İSKELET SİSTEMİ MUAYENESİ 66
KULAK–BURUN–BOĞAZ VE BAŞ BOYUN MUAYENESİ 72
MEME VE AKSİLLER BÖLGE MUAYENESİ 75
NÖROLOJİK MUAYENE 78
OLAY YERİ İNCELEMESİ / KEŞİF 84
ÖLÜ MUAYENESİ 86
RUHSAL DURUM MUAYENESİ 89
SOLUNUM SİSTEMİ MUAYENESİ 91
ÜROLOJİK MUAYENE 94
YENİDOĞAN MUAYENESİ 96

C. KAYIT TUTMA, RAPORLAMA VE BİLDİRİM

ADLİ RAPOR HAZIRLAYABİLME 100
ADLİ VAKA BİLDİRİMİ DÜZENLEYEBİLME 102
AYDINLATMA VE ONAM ALABİLME 104
ENGELLİ SAĞLIK RAPORU KONUSUNDA DANIŞMANLIK YAPABİLME 107
EPİKRİZ HAZIRLAYABİLME 109
GÜNCEL MEVZUATA UYGUN SAĞLIK RAPORLARINI HAZIRLAYABİLME 111
HASTA DOSYASI HAZIRLAYABİLME 112
ÖLÜM BELGESİ DÜZENLEYEBİLME 114
REÇETE DÜZENLEYEBİLME 116
TEDAVİYİ RED BELGESİ HAZIRLAYABİLME 118
YASAL OLARAK BİLDİRİMİ ZORUNLU HASTALIKLARI VE DURUMLARI BİLDİRME VE RAPORLAMA 121

D. LABORATUVAR TESTLERİ VE İLGİLİ DİĞER İŞLEMLER

AKCİĞER RADYOGRAFİSİ OKUMA VE DEĞERLENDİREBİLME 124
BİYOLOJİK MATERYALLE ÇALIŞMA İLKELERİNİ UYGULAYABİLME 126
DIŞKI YAYMASI HAZIRLAYABİLME VE MİKROSKOPİK İNCELEME YAPABİLME 128
DİREKT RADYOGRAFİLERİ DEĞERLENDİREBİLME 131
EKG ÇEKEBİLME VE DEĞERLENDİRME 133
GAİTADA GİZLİ KAN İNCELEMESİ YAPABİLME 136
GLUKOMETRE İLE KAN ŞEKERİ ÖLÇÜMÜ YAPABİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 138
KANAMA ZAMANI ÖLÇÜMÜ YAPABİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 140
LABORATUVAR İNCELEME İÇİN İSTEK FORMU DOLDURABİLME 141
LABORATUVAR ÖRNEĞİNİ UYGUN KOŞULLARDA ALABİLME VE LABORATUVARA ULAŞTIRABİLME 143
MİKROSKOP KULLANABİLME 145
PERİFERİK YAYMA YAPABİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 148
SU DEZENFEKSİYONU YAPABİLME 150
SU NUMUNESİ ALABİLME 151
SULARDA KLOR DÜZEYİNİ BELİRLEYEBİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 152
TAM İDRAR ANALİZİ (MİKROSKOPİK İNCELEME DAHİL) YAPABİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 153
TARAMA VE TANISAL AMAÇLI İNCELEME SONUÇLARINI YORUMLAYABİLME 155
VAGİNAL AKINTI ÖRNEĞİ HAZIRLAYABİLME 157

E. GİRİŞİMSEL VE GİRİŞİMSEL OLMAYAN UYGULAMALAR

ACİL PSİKİYATRİK HASTANIN STABİLİZASYONUNU YAPABİLME 160
ADLİ OLGULARIN YÖNETİLEBİLMESİ 162
AİRWAY UYGULAMA 164
AKILCI İLAÇ KULLANIMI İLKELERİNİ UYGULAYABİLME 166
AKILCI LABORATUVAR TEST İSTEMİ YAPABİLME 168

ARTERYAL KAN GAZI ALABİLME 170
ATEL HAZIRLAYABİLME VE UYGULAYABİLME 172
BALON MASKE (AMBU) KULLANIMI 175
BANDAJ, TURNİKE UYGULAYABİLME 177
BURUNDAN YABANCI CİSİM ÇIKARILMASI 179
BURUN KANAMASINA MÜDAHALE EDEBİLME 181
ÇOCUKLARDA BÜYÜME VE GELİŞMEYİ İZLEYEBİLME (PERSENTİL EĞRİLERİ, TANNER DERECELENDİRMESİ) 183
ÇOKLU TRAVMA HASTASININ DEĞERLENDİRİLMESİ 189
DAMAR YOLU AÇABİLME 193
DEFİBRİLASYON UYGULAYABİLME 195
DELİL TANIYABİLME, KORUMA VE NAKİL 197
DERİ–YUMUŞAK DOKU APSESİ AÇABİLME 199
DIŞ KANAMAYI DURDURACAK/SINIRLAYACAK ÖNLEMLERİ ALABİLME 201
DİX HALLPİKE TESTİ VE EPLEY MANEVRASI UYGULAYABİLME 205
DOĞUM SONRASI ANNE BAKIMINI YAPABİLME 207
DOĞUM SONRASI BEBEK BAKIMI YAPABİLME 209
ELDİVEN TAKMA, ÇIKARMA 211
EL YIKAMA 213
ENTÜBASYON YAPABİLME 215
EPİZYOTOMİ AÇABİLME VE DİKEBİLME 218
GEBE İZLEMİ YAPABİLME 220
GENOGRAM ÇIKARABİLME (SOY AĞACI ÇIKARABİLME) 221
GLASGOW/AVPU KOMA SKALASINI DEĞERLENDİRİLEBİLME (TRAVMA ŞİDDET SKORLAMASI) 224
GÖZDEN YABANCI CİSİM ÇIKARTILMASI 226
HASTANIN UYGUN OLARAK TAŞINMASINI SAĞLAYABİLME 228
HASTAYA KOMA POZİSYONU VEREBİLME 231
HASTALARI UYGUN SEVK EDEBİLME 234
HAVA YOLUNDAKİ YABANCI CİSMİ ÇIKARMAYA YÖNELİK İLK YARDIM YAPABİLME 236
HUKUKİ EHLİYETİ BELİRLEYEBİLME 239
İNTRAMUSKULER ENJEKSİYON YAPABİLME 241
İNTRAVENÖZ ENJEKSİYON YAPABİLME 245
İDRAR SONDASI TAKABİLME 248
İLERİ YAŞAM DESTEĞİ SAĞLAYABİLME 250
İNTİHARA MÜDAHALE 252
İNTRAOSSEOS (KEMİK İÇİ) UYGULAMA YAPABİLME 255
KAN BASINCI ÖLÇÜMÜ YAPABİLME (ERİŞKİNLERDE) 257
KAN TRANSFÜZYONU YAPABİLME 259
KAPİLLER KAN ÖRNEĞİ ALABİLME 261
KENE ÇIKARTABİLME 263
KÖTÜ HABER VEREBİLME 265
KULAKTAN YABANCI CİSİM ÇIKARMA 267

KÜLTÜR İÇİN ÖRNEK ALABİLME 269
LAVMAN YAPABİLME 272
LOĞUSA İZLEMİ YAPABİLME 274
LOMBER PONKSİYON YAPABİLME 276
MİDE YIKAYABİLME 278
MİNİMENTAL DURUM MUAYENESİ 280
NAZOGASTRİK SONDA UYGULAYABİLME 282
NORMAL SPONTAN DOĞUM YAPTIRABİLME 284
OKSİJEN VE NEBUL–İNHALER TEDAVİSİ UYGULAYABİLME 286
ORAL İLAÇ UYGULAMALARI YAPABİLME 288
OTOPSİ YAPABİLME 290
PARASENTEZ YAPABİLME 292
PERİKARDİYOSENTEZ UYGULAYABİLME 294
PLEVRAL PONKSİYON / TORASENTEZ YAPABİLME 296
PPD TESTİ UYGULAYABİLME VE DEĞERLENDİRME 299
PULS OKSİMETRE UYGULAYABİLME VE DEĞERLENDİREBİLME 301
REKTAL İLAÇ UYGULAMALARI YAPABİLME 302
RİNNE–WEBER TESTLERİ UYGULAYABİLME 304
SERVİKAL COLLAR (BOYUNLUK) UYGULAYABİLME 307
SOĞUK ZİNCİRE UYGUN KORUMA VE TAŞIMA SAĞLAYABİLME 309
SOLUNUM FONKSİYON TESTLERİNİ DEĞERLENDİREBİLME 313
SUPRAPUBİK MESANE PONKSİYONU YAPABİLME 316
TEMEL YAŞAM DESTEĞİ UYGULAYABİLME 317
TOPİKAL İLAÇ UYGULAMALARI YAPABİLME 320
TOPUK KANI ALABİLME 321
TRAKEOTOMİ ve TRAKEOSTOMİ YAPABİLME 323
TRAVMA SONRASI KOPAN UZVUN UYGUN TAŞINMASINI SAĞLAYABİLME 325
TÜP TORAKOSTOMİ (GÖĞÜS TÜPÜ TAKILMASI) YAPABİLME 326
UYGULANACAK İLAÇLARI DOĞRU ŞEKİLDE HAZIRLAYABİLME 328
VAJİNAL İLAÇ UYGULAMALARI YAPABİLME 331
VAJİNAL VE SERVİKAL ÖRNEK ALABİLME 333
YARA–YANIK BAKIMI YAPABİLME 335
YENİDOĞAN CANLANDIRMASI 337
YÜZEYEL SÜTÜR ATABİLME VE ALABİLME 341
ZEHİRLENMELERDE AKUT DEKONTAMİNASYON İLKELERİNİ SAĞLAMA 344

F. KORUYUCU HEKİMLİK VE TOPLUM HEKİMLİĞİ UYGULAMALARI

ACİL YARDIMLARIN ORGANİZASYONUNU YAPABİLME 348
AİLE PLANLAMASI DANIŞMANLIĞI YAPABİLME 351
BAĞIŞIKLAMA HİZMETLERİNDE DANIŞMANLIK VEREBİLME 353
BAĞIŞIKLAMA HİZMETLERİNİ YÜRÜTEBİLME 355

DOĞRU EMZİRME YÖNTEMLERİNİ ÖĞRETEBİLME....357
GERİYATRİK DEĞERLENDİRME YAPABİLME....360
KENDİ KENDİNE MEME MUAYENESİNİ ÖĞRETEBİLME....362
KONTRASEPSİYON YÖNTEMLERİNİ DOĞRU UYGULAYABİLME....364
MALULİYET DEĞERLENDİRME....366
OLAĞAN DIŞI DURUMLARDA SAĞLIK HİZMETİ SUNABİLME....367
PERİYODİK SAĞLIK MUAYENESİ (GÖRME, İŞİTME, METABOLİK HASTALIKLAR, RİSKLİ GRUPLARIN AŞILANMASI, KANSER TARAMALARI)....369
SAĞLIK ÇALIŞANLARININ SAĞLIĞININ KORUNMASI İLE İLİŞKİLİ ÖNLEMLER....371
SAĞLIK HİZMETİ İLİŞKİLİ ENFEKSİYONLARI ENGELLEYİCİ ÖNLEMLERİ ALABİLME....373
TOPLU YAŞAM ALANLARINDA ENFEKSİYONLARI ENGELLEYİCİ ÖNLEMLERİ ALMA....375
TOPLUMA SAĞLIK EĞİTİMİ VEREBİLME....377
TOPLUMDA BULAŞICI HASTALIKLARLA MÜCADELE EDEBİLME....379
TOPLUMDA SAĞLIKLA İLGİLİ SORUNLARI EPİDEMİYOLOJİK YÖNTEMLER KULLANARAK SAPTAYABİLME VE ÇÖZÜM YOLLARINI ORTAYA KOYABİLME....382
TOPLUMDAKİ RİSK GRUPLARINI BELİRLEYEBİLME....384
(İNCİNEBİLİR GRUPLAR)....384

G. BİLİMSEL ARAŞTIRMA İLKE VE UYGULAMALARI

BİLİMSEL VERİLERİ DERLEYEBİLME, TABLO VE GRAFİKLERLE ÖZETLEYEBİLME....388
BİLİMSEL VERİLERİ UYGUN YÖNTEMLERLE ANALİZ EDEBİLME VE SONUÇLARI YORUMLAYABİLME....389
BİR ARAŞTIRMAYI BİLİMSEL İLKE VE YÖNTEMLERİ KULLANARAK PLANLAYABİLME....391
GÜNCEL LİTERATÜR BİLGİSİNE ULAŞABİLME VE ELEŞTİREL GÖZLE OKUYABİLME....392

H. SAĞLIKLILIK

BAĞIŞIKLAMA (ÇOCUKLUK ÇAĞI VE ERİŞKİNLERDE)....396
BEBEK, ÇOCUK VE ERGEN SAĞLIĞI İZLEMİ....400
HAYATIN FARKLI EVRELERİNDE İZLEM VE PERİYODİK SAĞLIK MUAYENELERİ (GEBELİK, DOĞUM, LOHUSALIK, YENİDOĞAN, ÇOCUKLUK, ERGENLİK, YETİŞKİNLİK, YAŞLILIK)....402
SAĞLIKLI BESLENME....404

I. TARAMALAR

EVLİLİK ÖNCESİ TARAMA PROGRAMI....408
GELİŞİMSEL KALÇA DİSPLAZİSİ TARAMA PROGRAMI....410
GÖRME TARAMA PROGRAMLARI....413
İŞİTME TARAMA PROGRAMLARI....417
YENİDOĞAN METABOLİK VE ENDOKRİN HASTALIK TARAMA PROGRAMI (NTP: NEONATAL TARAMA PROGRAMI)....419

ÖNSÖZ

Hekimlik bir sanattır. Uzun ve yorucu bir tıp eğitimi sürecinden sonra icra edilebilecek olan Hekimlik mesleğinde, hekimlik sanatının en iyi gösterilebileceği yerlerden birisi temel hekimlik uygulamalarıdır. Temel uygulamalar, öğrenmenin asgari düzeyini ifade etmekte olup her hekimin bilmesi elzem olan konulardır.

Tıp Fakültelerinin sayısı özellikle 80'li yıllardan itibaren artmaya başlayınca eğitimde birlik olması amacıyla çekirdek müfredat üzerine tartışmalarda aynı yıllarda başlamıştır. Bu sürecin ürünü olarak Yüksek Öğretim Kurumu, Tıp Dekanları Konseyi tarafından Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (UÇEP) oluşturulmuş ve asgari düzeyde Temel hekimlik Uygulamaları konu başlıkları ve öğrenme düzeyleri belirlenmiştir. UÇEP–2020'de dokuz farklı başlık altında toplam 160 Temel Hekimlik uygulaması yer almaktadır.

Bu kitapta aynı şekilde dokuz ana başlıkta toplam 167 farklı uygulamaya yer verilmiştir. Konu başlıkları, UÇEP'te yer aldığı gruplara göre sıralanmıştır.

Uygulamaların öğrenme düzeyi ile ilgili olarak dört basamak belirlenmiştir;

- Öğrenme düzeyi 1: Uygulamanın nasıl yapıldığını bilir ve sonuçlarını hasta ve/veya yakınlarına açıklar
- Öğrenme düzeyi 2: Acil bir durumda kılavuz/yönergeye uygun biçimde uygulamayı yapar
- Öğrenme düzeyi 3: Karmaşık olmayan, sık görülen, durumlarda/olgularda uygulamayı yapar
- Öğrenme düzeyi 4: Karmaşık durumlar/olgular da dâhil uygulamayı yapar

Bazı uygulamalar, konunun daha iyi anlaşılması için video ve/veya resimlerle desteklenmiştir. Videolar için eklenen kare kodlara ilgili videonun linkine bağlantı yapılmış olup cep telefonu uygulaması ile içeriğe ulaşılabilmektedir. Uygulamalardan birçoğu basamaklar halinde yazılmış, buna uygun olmayanlara da bilgilendirici düz metin olarak yer verilmiştir.

Kitabı oluştururken her bir beceri için becerinin ilgili olduğu öğretim üyeleri ve uzmanlardan destek alınmıştır. Kitap, öğrencilere yarar sağlaması gözetilerek mümkün olduğu kadar çok konuya yer verilerek birçok yazar tarafından hazırlanmıştır. Editör kurulumuz, yazarlar tarafından hazırlanan bölümlerin UÇEP'te yer alan başlıklara göre sıralanması, yazıların bir araya getirilmesi, işlemlerin koordinasyonu görevlerini üstlenmiş olup yazıların içeriğine herhangi bir katkısı olmamıştır.

Kitabımıza yazılarıyla emek veren tüm yazarlarımıza, çalışmamızın projesini maddi olarak destekleyen Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi'ne ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığına teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bu kitabın tüm öğrencilere ve hekim arkadaşlara fayda sağlayacak bir başucu kaynağı olmasını dileriz.

Editör Kurulu

YAZAR LİSTESİ

Abbas Aras, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Genel Cerrahi AD
Van

Abbas Tokyay, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Abdulaziz Yalınkılıç, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Abdullah Yılgör, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Nöroloji AD
Van

Abdurrahman Gümüş, Uz. Dr.
Tuşba İlçe Sağlık Müdürlüğü
Halk Sağlığı Birimi
Van

Adnan Erseçkin, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Adule Serhanoğlu, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Kadın Hast ve Doğum AD
Van

Ahmet Fayik Öner, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Ali Doğan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD
Van

Ali Ekber Karabulut, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Acil Servis
Van

Ali İhsan Güngör, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Göz Hastalıkları Kliniği
Van

Ali İrfan Baran, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Enf Hast ve Klinik Mik AD
Van

Ares Alizade, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Farmakoloji AD
Van

Arzu Esen Tekeli, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Rean. AD
Van

Aydın Çağaç, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Nöroloji AD
Van

Aysel Sünnetçioğlu, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Ayşe Özkaçmaz, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıbbi Mikrobiyoloji AD
Van

Bedir Korkmaz, Uz. Dr.
Adli Tıp Kurumu
Van Grup Başkanlığı
Van

Bilal Arslan, Uz. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Buket Mermit Çilingir, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Burcu Özen Karabulut, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Acil Servis
Van

Bülent Sönmez, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Yeni Doğan Ünitesi
Van

Caner Baydar, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Nöroloji AD
Van

Celaleddin Soyalp, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Rean. AD
Van

Cihan Adanaş, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Çağrı Ateş, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Kadın Hast ve Doğum Kliniği
Van

Duygu Korkmaz, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD
Van

Duygu Mergan İliklerden, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Cerrahisi AD
Van

Emine Gülçin Ay, Uz. Dr.
İl Sağlık Müdürlüğü
Halk Sağlığı Birimi
Van

Emine Ulu Botan, Uz. Dr.
İl Sağlık Müdürlüğü
Halk Sağlığı Birimi
Van

Emrah Erdoğan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Kardiyoloji AD
Van

Erbil Karaman, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Kadın Hast ve Doğum AD
Van

Erbil Seven, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göz Hast AD
Van

Erhan Kartal, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Adli Tıp AD
Van

Esra Çınar Tanrıverdi, Dr. Öğr. Üy.
Atatürk Üniversitesi
Tıp Eğitimi AD
Erzurum

Eyyüp Yürektürk, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Faruk Kurhan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Psikiyatri AD
Van

Filiz Akyol, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Kadın Hast ve Doğum Kliniği
Van

Gizem Demet Sever Tilki, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Adli Tıp AD
Van

Gizem Gizli, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Acil Tıp AD
Van

Göknur Özaydın Yavuz, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Dermatoloji AD
Van

Halil İbrahim Akbay, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıbbi Biyokimya AD
Van

Hamit Hakan Alp, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıbbi Biyokimya AD
Van

Hanifi Yıldız, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Havva Sayhan Kaplan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Rean. AD
Van

Hülya Çakır, Arş Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Aile Hekimliği AD
Van

Hülya Günbatar, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Hüseyin Güdücüoğlu, Prof. Dr.
Trakya Üniv Tıp Fakültesi,
Tıbbi Mikrobiyoloji AD
Edirne

İbrahim Halil Yavuz, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Dermatoloji AD
Van

İdris Tüzün, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Acil Servis
Van

İshak Peynirci, Uz. Dr.
Tuşba İlçe Sağlık Müdürlüğü
Halk Sağlığı Birimi
Van

İskan Çallı, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Genel Cerrahi AD
Van

İsmail Tilki, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Adli Tıp AD
Van

İzzet Çeleğen, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD
Van

Jale Aydemir, Arş. Gör.
Tuşba 1 No'lu Aile Sağlığı Merkezi,
Aile Hekimliği
Van

Kamuran Karaman, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Kasım Ertaş, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Üroloji AD
Van

Kazım Uçkan, Uz. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Kadın Hast ve Doğum AD
Van

Kerem Taken, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Üroloji AD
Van

Latif Hacıoğlu, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Kadın Hast ve Doğum Kliniği
Van

Mahfuz Turan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Mehmet Ata Gökalp, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Mehmet Emin Layık, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıp Eğitimi ve Bilişimi AD
Van

Mehmet Erdem, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD
Van

Mehmet Parlak, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıbbi Mikrobiyoloji AD
Van

Mehmet Reşit Öncü, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Acil Tıp AD
Van

Mehmet Şirin Büyükkaya, Uz. Dr.
Van Eğitim ve Araşt Hastanesi
Acil Servis
Van

Mehmet Zeki Erdem, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Mesut Işık, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Psikiyatri AD
Van

Nazım Bozan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Necat Almalı, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Genel Cerrahi AD
Van

Necip Güven, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Nur Aycan, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Nureddin Yüzkat, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Rean. AD
Van

Nurettin Kurt, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Anesteziyoloji ve Rean. AD
Van

Oğuzhan Şeleoğlu, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Aile Hekimliği AD
Van

Onur Karaaslan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Kadın Hast ve Doğum AD
Van

Özkan Yılmaz, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Genel Cerrahi AD
Van

Pınar Güzel Özdemir, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Psikiyatri AD
Van

Ramazan Esen, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD
Van

Ramazan Sami Aktaş, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Acil Tıp AD
Van

Ramazan Üstün, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Fizyoloji AD
Van

Recep Eryılmaz, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Üroloji AD
Van

Remzi Kızıltan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Genel Cerrahi AD
Van

Saliha Yıldız, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
İç Hastalıkları AD
Van

Selami Ekin, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Selvi Aşker, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Hast AD
Van

Semra Ağırbaş, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Serap Karaman, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Pediatri AD
Van

Sercan Özkaçmaz, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Radyoloji AD
Van

Serek Tekin, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göz Hast AD
Van

Sezai Özkan, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Sıddık Keskin, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Biyoistatistik AD
Van

Sinemis Çetin Dağlı, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Halk Sağlığı AD
Van

Şaban İncecik, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Enf Hast ve Klinik Mik AD
Van

Şahin Şen, Arş. Gör.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Aile Hekimliği AD
Van

Şükran Sevimli, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Tıp Tarihi ve Etik AD
Van

Tuba Ülkevan, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Psikiyatri AD
Van

Tülin Türközü, Dr. Öğr. Üy.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Ortopedi AD
Van

Ufuk Çobanoğlu, Prof. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Göğüs Cerrahisi AD
Van

Uğur Demir, Uz. Dr.
Tokat Devlet Hastanesi
Adli Tıp Birimi
Tokat

Ülkü Yaka Kartal, Uz. Dr.
Yüksekova Devlet Hastanesi
Kadın Doğum Kliniği
Hakkari

Vedat Çilingir, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
Nöroloji AD
Van

Yaser Sait Çetin, Doç. Dr.
Van Yüzüncü Yıl Üniv Tıp Fakültesi,
KBB AD
Van

Yasin Etli, Uz. Dr.
Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi
Adli Tıp AD
Konya

A. ÖYKÜ ALMA

BAĞIŞIKLAMA HİZMETLERİNDE DANIŞMANLIK VEREBİLME

Şahin Şen, Mehmet Emin Layık

Öğrenme Düzeyi: 4

Amaç: Eğitimin sonunda öğrenci bağışıklama hizmetlerinin aksamadan yürütülmesinde en önemli aşamalardan birisi olan "bağışıklama danışmanlığı" konusunda dikkat edilmesi gereken davranışları ve iletişim kurallarını öğrenir.

Kısa Bilgilendirme: Modern tıbbın en büyük başarı hikâyelerinden birisi şüphesiz aşılama ile bağışıklamadır. Geçmişte insan sağlığı üzerinde korkunç etkileri olan birçok hastalık, günümüzde aşılama sayesinde önemini yitirmiş, hatta eradike edilmiştir. Aşılama ile bağışıklama günümüz sağlık sisteminin en önemli ayaklarından birisini oluşturmakta ve önemi her geçen gün artmaktadır. Aşılamanın bu derece öneminin artması bir yandan da aşılar hakkındaki bilgi kirliliğinin de artmasına sebep olmuştur. Gerek art niyetli gerekse tam bilgi sahibi olmadan konu hakkında yapılan yorumlar birçok insanda aşılama hakkında kafa karışıklığına yol açmaktadır. Bu kafa karışıklığının doğru ve uygun şekilde giderilmesinde en büyük görev ise, biz sağlık profesyonellerine düşmektedir. Son yıllarda aşılama konusunda tereddüt yaşayan kişi sayısı bir hayli artmış olup, her bir hekimin bağışıklama konusunda etkili bir danışmanlık verebilmesi bir şart haline gelmiştir. Bağışıklama danışmanlığı sadece aşılamaya iknadan ziyade uygulanacak aşılarında doğru zamanda, doğru şekilde uygulanarak, bağışıklamanın etkili şekilde yürütülmesini amaçlamaktadır.

Gerekli Malzemeler: Sağlık Bakanlığı tarafından veya özel olarak temin edilen bağışıklama ürünleri, yetkin kurumlarca yayınlanan broşür, kitapçık vb.

Uygulama:

1. Hastayı nezaketle ve uygun şekilde karşılama
2. Kendinizi unvanınızla birlikte tanıtma, karşı tarafın ismini öğrenme ve ismen hitap etme
3. Hastayı uygun bir ortama alma ve gerekli mahremiyeti sağlama
4. Hastayı genel bağışıklama konusunda bilgi kirliliğinden uzak tutmaya çalışarak uygun, kapsamlı ve gereksinimleri karşılayan bilgiler verme
5. Görevimizin önemi ve konunun hassasiyeti ile hareket ederek hastaları tereddüde düşürecek söylemlerden ve davranışlardan kaçınma
6. Hastayla iletişiminize sebep bağışıklama konusu hakkında net ve gerekli bilgiler vererek hastada güven duygusunu arttırmaya çalışma
7. Konu hakkında hastada merak uyandıracak bilgiler ve alakalı olabileceğini düşündüğümüz örnekler vererek öğrenme isteğini güdülemeye çalışma
8. Hastaya soru sorma fırsatı vererek hastanın soracağı sorular ve merak ettiği konuları tek tek dikkatli şekilde dinlemek, güncel bilgi ve çalışmalarla temellendirerek hastanın sorduğu soruları detaylı şekilde cevaplandırmak

9. Bilgilendirme konusunda gerekli desteğin sağlanamadığı durumlarda yetkinliğinden emin olduğumuz başka kurumlara ve uzmanlara yönlendirme
10. Hasta bağışıklamayı reddediyorsa, kendi anlatımıyla bu durumun nedenlerini net şekilde öğrenmeye yönelik sorular sorma
11. Tespit edilen ret sebeplerinin ayrıntısını dinleme ve detaylandırma
12. Hastanın anlayacağı bir dil kullanarak genel bağışıklamanın önemi ve aksatılmasında karşılaşılabilecek problemleri tekrar anlatma
13. Anlatılan bilgilerin hasta tarafından doğru ve yeterli anlaşıldığından emin olma
14. Hasta bağışıklamayı tüm çabalara rağmen reddediyorsa gerekli aydınlatılmış onam formlarının imzalatılması, durum hakkında tutanakların tutulması ve durumun bağlı bulunulan kurumlar ile sağlık müdürlüklerine bildirilmesi
15. Sonraki bir zamanda hastanın aşı reddi konusunda fikirlerinin değişip değişmediğini sorgulama

Kaynaklar:

1. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Genişletilmiş Bağışıklama Programı Genelgesi (2008)
2. Türk Pediatri Arşivi (Aşı Kararsızlığı/Aşı Reddi–2019)
3. Türkiye'de Bağışıklama Hizmetlerinin Durumu (Türk Tabipleri Birliği–Genişletilmiş 2. Basım/2021)
4. Yeni Koronavirüs Pandemisi Sürecinde Türkiye'de Covid–19 Aşılaması ve Bağışıklama Hizmetlerinin Durumu Türk Tabipleri Birliği/Mayıs–2021)